

Hivatalos Bologna Szeminárium
**Egyenlőség a tudásalapú társadalomban – Hogyan szélesíthetők a
lehetőségek?**

Amit a nemzeti cselekvési tervekből tanulni lehet

2008. november 10-11., Budapest

Károlyi Csekonics Palota

1088, Budapest Múzeum u. 17.

Dr. Manherz Károly

felsőoktatási és tudományos szakállamtitkár

Köszöntő

(2008. november 10.)

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium, s személyesen Hiller István miniszter úr nevében is köszöntöm e hivatalos Bologna szeminárium résztvevőit Budapesten. Miniszter úr egyébként a szeminárium holnapi munkanapját személyesen nyitja meg. Örülök, hogy ilyen szép számban eljöttek, hogy e téma ekkora érdeklődésre tart számot szerte Európában.

Ahogy a bolognai folyamatban a szerkezeti reformok elindultak, egyre nagyobb hangsúly került az olyan témákra is, mint a méltányos hozzáférés, a hallgatói élet- és munkakörülmények, a végzetek foglalkoztatásának szempontjai stb. A szociális dimenzió, mint emlékeznek, először a prágai nyilatkozatban került hivatalosan terítékre, s azóta a folyamat egyik tartóoszlopává nőtte ki magát.

A 2007-es londoni miniszteri találkozó kommunikéje megfogalmazott egy általános célt, melyhez még azonban nem rendelt „bolognás” eszközrendszert, hanem ezt a célt tartalommal az egyes tagországoknak kell megtölteniük. E cél, már mindnyáján kívülről ismerjük, így hangzott: *Egyetértünk azzal a társadalmi*

törekvéssel, hogy a felsőoktatásba belépő, abban részt vevő és képesítést szerző hallgatóság összetételének valamennyi szinten tükröznie kell népességeink sokszínűségét. Magyarország számára fontos ez a célkitűzés, nem véletlen, hogy épp e témában rendezett tárcám nemzetközi szemináriumot. Ezzel is szeretnénk előre vinni ezt az ügyet, mely európai országként a méltányosság, nyersanyagban szegény országként pedig a gazdasági versenyképességünk szempontjából is érint bennünket. Azt hiszem, hogy már önmagában e szeminárium megrendezésével elértük azt, hogy a közfigyelem Magyarországon e fontos téma felé fordult.

A szociális dimenzió szerepének erősödése a bolognai folyamatban, tehát nem véletlen, és 2010 után is töretlenül folytatódni fog ez az előretörés. De hogy be lehessen emelni a szociális dimenziót a bolognai keretekbe, először is tisztában kell lennünk a helyzettel (a tisztánlátást szolgálják egyebek mellett a nemzeti stratégiák is, melyekkel a **harmadik munkacsoport** foglalkozik majd. Magyarország sajnos még nem készült el a munkával, így ezt most nem tudjuk megmérletetni, más országok példái és a magyar stratégia egyes elemei azért bemutatásra kerülnek. És már a stratégia-alkotás kapcsán is szembesülhettünk azzal, hogy több, jobb, megbízhatóbb adatra van szükség – a helyzet áttekintése után erre az **első munkacsoport** keres válaszokat. Magyarország egyébként a rendelkezésre álló adatok körét úgy kívánja bővíteni, hogy csatlakozni szeretnénk hamarosan az Eurostudent projekthez.

A szociális dimenzió különböző dimenzióiról sokat fogunk hallani e szeminárium keretei között. Én felsőoktatási szakállamtitkárként egy dimenzióját hadd emeljem ki ezek közül, a szép számban jelen lévő intézményi képviselők, illetve a második munkacsoport témája miatt is: az intézményit.

Ha erős a felsőoktatás szociális dimenziója, az számos más előny mellett jó magának a felsőoktatásnak, a felsőoktatási intézményeknek is: a széles körű hozzáférés révén a különböző háttérű és látásmódú hallgatók oktatásának

kihívása fejleszti az akadémiai kultúrát (oktatásközvetítés módja, helye, ideje, rugalmas tanulási utak stb.), azaz javul a felsőoktatás minősége és vonzereje is. Ez pedig több hazai és külföldi hallgató, és több tehetséges hallgató bekerülését jelenti. Hisz a tehetség nem válogat: a társadalom alsó decilisében ugyanannyi tehetséges ember van, mint a jó körülmények között élő felső decilisben. Azt pedig, hogy a mai demográfiai körülmények között mit jelent a hallgatók, s a mai globális versenyhelyzetben mit jelent a tehetségek odavonzása, nem hiszem, hogy külön kellene ecsetelnem.

Az intézmények rengeteget tehetnek a szociális dimenzió erősítése érdekében: képzési kínálat bővítése, az ismeretátadási módok diverzifikálása, a hallgatói tanácsadás (a guidance francia elnökségi prioritás!, és ennek fejlesztésére a magyar felsőoktatásban az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében pályázatot írunk ki) kiépítése, a hallgatói támogatások rendszerének fejlesztése, hogy csak néhányat emeljek ki azon lehetőségek közül, melyekre a magyar jogszabályok is lehetőséget biztosítanak az intézményi autonómia keretei között. S ha e tettek eredményekké érnek (felnőttek, leszakadó térségekből, hátrányos helyzetű csoportokból érkezők, lemorzsolódók számaránya), azoknak, vagyis az esély aspektusának valahogyan meg kellene jelenniük az intézményi rangsorokban is. Ennek módszertani kérdéseit, lehetséges útjait járja körül a **második munkacsoport**.

Tudom, a bolognai folyamat országaiban vita zajlik arról, hogy kell-e saját ranking: to rank or to be ranked, ahogy az októberi párizsi BFUG ülésen elhangzott. Egy saját bologna-ranking esélyeit és veszélyeit is ismerve most ebben a kérdésben nem foglalnék állást, egy ilyen döntés lehetséges következményeit komoly előzetes kutatásoknak kell feltárnia, melyek nemcsak a felsőoktatás szektorára, hanem a bolognai folyamatban megvalósult példás együttműködésére gyakorolt hatásokra is ki kell terjedjen. De ha lesz, ha nem, el

kell érní, hogy ne csak kutatási teljesítményt, ne csak Nobel-díjasokat mérjenek a rangsorok. Mert az is jó intézmény, amely évente ad egy Nobel-díjast. De az is, amely törődik a diákkal, az egyén fejlődését elősegíti, azaz megtanít minél több diákot minél több mindenre. Mert a sportban is nagyon fontos az olimpiai aranyak száma, de egy ország lakossága nem ettől, hanem a működő tömegsporttól lesz egészséges. És a jóléti társadalmak tudásalapú gazdaságának nemcsak az egészséges populáció, hanem a nagy mennyiségben rendelkezésre álló, minél magasabban képzett munkaerő megléte is feltétele. A rankingek szerepe pedig ott kerül elő, hogy ezek vissza is hatnak az intézményekre, vagyis azt erősítik, amit mérnek.

Persze szociális dimenzió témakörében minden nem oldható meg a felsőoktatási intézményeken belül, de még a felsőoktatás rendszerén belül sem. Ahhoz, hogy az oktatás révén minden gyerek kiteljesíthesse a benne rejlő lehetőségeket, meg kell nevezni és fel kell számolni a korlátokat az oktatás minden szintjén, és foglalkozni kell az oktatási rendszereken kívül eső tényezőkkel is. Vagyis e munka sikeréhez minél jobban be kell vonni a partnerek mind szélesebb körét. A különböző területeken a különböző szereplőknek tehát különböző feladatai vannak – ezek beazonosítása, illetve ajánlások formájában történő megfogalmazása pedig a résztvevők, azaz az Önök feladata lesz.

A szociális dimenzió aspektusa valószínűleg kiemelt szerepet kap majd a 2010-ben Budapesten és Bécsben elfogadásra kerülő 2010-2020 programban. Magyarország nagyon büszke arra, hogy Ausztriával közösen épp ennek az ünnepi, záró- és egyben nyitórendezvénynek adhat otthont. Remélem, hogy e találkozó alkalmából ismét viszontláthatom majd néhányukat Budapesten!

Jó tanácskozást kívánok mindannyiuknak!